

TÜRKİYE SOSYAL BİLİMLER SEMPOZYUMU

2021

Bildiri
Özetleri
Kitabı

Editör
Abdullah DEMİR

Kıtap Adı | Book Title: *Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu - 2021: Bildiri Özetleri Kıtabı*
Çeviri Adı | Translated Title: *Turkish Symposium of Social Sciences - 2021: The Book of Abstracts*

Yayınevi | Publisher: Oku Okut Yayınları | Oku Okut Publishing
Sertifika No | Certificate Number: 49846
Yayın No | Publication Number: 5
Sempozyum Dizisi | The Series of Symposium: 1

Editör | Editor: Abdullah Demir
ORCID: 0000-0001-7825-6573

ISBN: 978-605-74416-4-5

Yayın Tarihi | Year of Publication: 28 Ağustos | August 2021

Yayın Türü | Publication Type: E-Kıtap | eBook

Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye

Yayımlandığı Ortam | Publishing Format: PDF

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Sayfa Sayısı | Pages: 192

Erişim Hakkı | Access Right: Açık Erişim | Open Access

Lisans Türü | License: CC-BY-NC

Telif Hakkı | Copyright: Abdullah Demir

Erişim | Access: <https://yayin.okuokut.org>

DOI: <https://doi.org/10.55709/okuokutyayinlari.8>

Etik Beyan | Statement of Publication Ethics: Bu kıtap, 28 Ağustos 2021 tarihinde gerçekleştirilen Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda sunulan bildiri özetleri içermektedir | *This book contains the abstracts presented at the Turkish Symposium of Social Sciences -2021 held on August 28, 2021.*

Atıf Bilgisi | Cite as: Demir, Abdullah (ed.). *Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu - 2021: Bildiri Özetleri Kıtabı*. Ankara: Oku Okut Yayınları, 2021.

Alevî Geleneğe Mensup Ocak ve Gruplar Hakkında Yapılacak Araştırmalarda Dikkate Alınması Gerekli Bazı Hususlar

Cenkşu Üçer

Prof. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi
Kelam ve İtikadi İslam Mezhepleri Anabilim Dalı
Ankara, Türkiye
cenksu.ucer@ybu.edu.tr
ORCID: 0000-0001-9874-2990

Özet

Öncelikle belirtilmelidir ki, çalışmamızın başlığında yer alan ocak kelimesi, ocak sistemine dayalı geleneksel yapıyı; grup kelimesi ise şehirleşmeyle birlikte ortaya çıkan yeni yapıyı ifade etmektedir. Geçmişte her biri mensup olduğu ocak ismiyle anılan, bugün itibariyle ise daha çok Alevî nitelemesi kullanılan ocak ve gruplar, ülkemizde ve dünyada yaşanan gelişmelere bağlı olarak özellikle 1990'lı yıllarda görülen kimlik politikaları bağlamında sıcak bir gündem konusu olmuştur. Bu çerçevede konu hakkında gerek sosyal gerek kültürel farklı alanlarda bir canlılık yaşanmış, bu canlılık akademik çalışmalarda da görülmüştür. Nitekim farklı disiplinlerden pek çok araştırmacı konu hakkında çalışmalar ortaya koymuştur. Bu bağlamda pek çok araştırma yapılmış, kitaplar kaleme alınmış, makaleler yayımlanmış, dergiler özel sayılar neşretmiş, pek çok ulusal ve uluslararası sempozyum vb. düzenlenmiştir. Bu süreçte yeni bir kimlik inşası olgusuna da tanıklık edilmiştir. Değişik disiplinlerin metodolojik farklılıkları ve hassasiyetlerinden kaynaklı farklılıklar bir yana, kişilerin şahsi duruşlarını Alevî geleneğe mal ederek bu sürece katılmaları, gelenek hakkında hemen hemen her konuda bir karmaşanın yaşanmasına neden olmuştur. Farklı ocak yapılanması gerçeğine dayalı olarak iman esaslarıyla ilgili kabullerden ibadet hayatı uygulamalarına; âdâb erkândan dedelik, düşkünlük,

musâhiblik gibi bir takım sosyal kurumsal yapılara varıncaya kadar bütün alanlarda geleneksel olarak gelenek mensupları arasında var olan farklılıklara yeni duruma göre ortaya çıkan farklılıklar da eklenince, gelenek hakkındaki karmaşa daha belirgin hale gelmiştir. Bu bağlamda alan araştırmaları başta olmak üzere Alevî geleneğe mensup ocak ve gruplar hakkında yapılacak çalışmalarda sağlıklı sonuçlar elde etmek için birtakım hususların göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu hususlar hakkında şu ana noktalara işaret etmekte fayda vardır. Alevî nitelilemeli gelenek ya da mensupları ocak ve gruplar hakkında yapılacak bir çalışma, kuvvetli bir İslâm ilahiyatı, mezhepler tarihi, tasavvuf, tasavvuf düşüncesi, tasavvuf tarihi, tasavvuf edebiyatı, edebiyat, tarih, dinler tarihi, sosyoloji, antropoloji, fenomenoloji gibi farklı sosyal bilimlerin nosyonu ve metodolojisini ve disiplinler arası bir çalışmayı gerekli kılmaktadır. Yapılan her çalışma Alevî gelenek mensupları için bir tasavvuf ve tarikat hayatı söz konusu olduğunu göz önünde bulundurmalıdır. Bu noktada Alevî gelenek türdeşleri olan diğer tasavvuf ekolleri ile kıyaslanmalıdır. Ayrıca bütün çalışmalar Alevî gelenekte var olan ocak yapılanmasını dikkate alarak yürütülmelidir. Bu bağlamda her ocağın birbirinden gerek tasavvuf ekolü mensubiyeti gerek silsile açısından farklı olduğunu, bu farklılığın iman esaslarından ibadet hayatına, cem, semah gibi âdâb ve erkândan dedelik, düşkünlük, musâhiblik gibi bir takım sosyal kurumsal yapılara, şiirlere deyiş ve nefes ismi verilmesinden âdâb ve erkâna dair eserlere varıncaya kadar farklı anlayış, içerik ve uygulamalara neden olduğu göz ardı edilmemelidir.

Anahtar Kelimeler

İslam Mezhepleri Tarihi, Alevî Gelenek, Tasavvuf ve Tarikat Hayatı, Ocak Sistemi

Some Matters to be Considered in Research on Ocak's (Lodges) and Groups Belonging to the Alevi Tradition

Cenkşu Üçer

Prof. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt University, Faculty of Islamic Sciences,
Department of Basic Islamic Studies, Department of Kalam and History of
Islamic Sects

Ankara, Turkey

cenksu.ucer@ybu.edu.tr

ORCID: 0000-0001-9874-2990

Abstract

First of all, it should be noted that the word "Ocak" in the title of our study refers to the traditional structure based on the Ocak system; the word Group, on the other hand, refers to the new structure that emerged with urbanization. In the past, the "Ocak"s and groups, each of which was known by the name of the Ocak to which they belonged, and today more often used the term Alevi, became a hot topic in the context of identity politics, especially in the 1990s, depending on the developments in our country and in the world. In this framework, there has been liveliness in social and cultural different fields about the subject, and this liveliness has been seen in academic studies. As a matter of fact, many researchers from different disciplines have published studies on the subject. In this context, a lot of research has been done, books have been written, articles have been published, journals have published special issues, and many national and international symposiums were organized. In this process, a new identity construction phenomenon has also been witnessed. Apart from the differences arising from the methodological differences and sensitivities of different disciplines, people's participation in this process by attributing their personal stances to the Alevi tradition has caused confusion in almost every aspect of the tradition. Based on the

fact of structuring different “Ocak”s, from acceptances related to the principles of faith to practices of worship; From manners and etiquettes (âdâb erkân) to some social institutional structures such as “dedelik”, fondness (düşkünlik), brotherhood (musâhiblik), when the differences that arise according to the new situation are added to the differences that traditionally exist among members of tradition in all fields the confusion about tradition has become more apparent. In this context, a number of issues should be taken into account in order to obtain healthy results in studies to be carried out on the “Ocak”s and groups belonging to the Alevi tradition, especially in field studies. It is useful to point out the following main points about these issues. A study about the Alevi-qualified tradition or its members, the “Ocak”s and groups, requires notion and methodology of different social sciences like Islamic theology, history of sects, Sufism, Sufi thought, Sufi history, Sufi literature, literature, history, history of religions, sociology, anthropology, phenomenology, and an interdisciplinary study. Every study should take into account that there is a Sufi and Sufi order (tariqat) life for the members of the Alevi tradition. At this point, the Alevi tradition should be compared with other Sufi schools that are their homogeneous counterparts. In addition, all studies should be carried out by taking into account the structuring of the “Ocak”s in the Alevi tradition. In this context, it should not be ignored that each Ocak is different from each other in terms of membership of the Sufi school and lineage, this difference leads to a different understanding, content, and practices, from the principles of faith to the life of worship, from manners and etiquettes such as cem and semah to some social institutional structures such as “dedelik”, fondness and brotherhood, from naming poems as “deyiş” and “nefes” to works on manners and etiquettes.

Keywords

History of Islamic Sects, Alevi Tradition, Sufism and Sufi Order/Tariqat Life, “Ocak” System

Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu, Sosyal Bilimler alanında araştırmalarını sürdüren profesyoneller ile bu alanda eğitimlerine devam eden lisansüstü öğrencileri bir araya getirerek tecrübe aktarımına imkân sağlamak, disiplinler arası çalışmalarını güçlendirmek ve akademik üretime katkı sağlamak amacıyla *Oku Okut Akademi* tarafından düzenlenmektedir. Sempozyuma; Arkeoloji, Antropoloji, Edebiyat, Eğitim, Felsefe, Filoloji, Hukuk, İktisat, İlahiyat, İletişim, İşletme, Mimarlık, Psikoloji, Sanat, Siyaset Bilimi, Sosyal Hizmet, Sosyoloji, Tarih ve Uluslararası İlişkiler alanlarında hazırlanan bildiriler ile başvuru yapılabilmektedir. Başvurular, Sempozyum Bilim Kurulu tarafından incelenmekte ve en az iki hakemin değerlendirmesine sunulmaktadır. Kabul edilen bildirilerin özetleri ve tam metinleri *Oku Okut Yayınları* tarafından açık erişim olarak okuyucularla buluşturulmaktadır.

sempozyum.okuokut.org

ISBN-13: 978-605-74416-4-5

9 786057 441645

